

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS NEKILNOJAMASIS TURTAIS

2011 m. liepos 14 d. Nr. VA-P-40-11-11
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2010-09-02 pavedimą Nr. P-40-11

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Romualdas Čepaitis (grupės vadovas)
Živilė Blaževičienė
Rišardas Zelenovas

Auditas pradėtas 2010-09-02
Auditas baigtas 2011-07-14

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	4
Audito apimtis ir metodai	5
Audito rezultatai	7
1. Koks nekilnojamasis turtas valdomas ir kokios jo išlaikymo išlaidos?	7
2. Kaip naudojamos administracinės paskirties patalpos?	10
3. Ar visi valdomi pastatai naudojami Krašto apsaugos sistemos funkcijoms?	13
Išvados ir rekomendacijos	20
Priedai	22

SANTRAUKA

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija ir kitos krašto apsaugos sistemos institucijos valdo daugiau kaip 1 milijardo litų vertės nekilnojamąjį turtą, išlaidos jam išlaikyti didėja. Nuo 2002 m. krašto apsaugos sistemoje vykdomos reformos. Pastaraisiais metais atsisakyta šauktinių, pertvarkoma karo prievolės sistema, pereinama prie profesionalios kariuomenės ir aktyvaus kariuomenės rezervo, kinta karių skaičius, atsižvelgiant į tai kinta ir karių parengimui reikalingų pastatų ir kito nekilnojamojo turto poreikis. Šio audito metu vertinome, ar krašto apsaugos sistemos nekilnojamasis turtas valdomas efektyviai. Efektyviu turto valdymu vertinome situaciją, kai valdomas minimalus funkcijoms vykdyti reikiamo nekilnojamojo turto kiekis ir jis visas naudojamas tik pavestoms funkcijoms atlikti, biudžeto lėšos šiam turtui išlaikyti naudojamos taupiai ir operatyviai išsprendžiami klausimai dėl turto, kuris tampa nereikalingu pavestoms funkcijoms atlikti.

Nustatyta, kad valstybės nekilnojamasis turtas, kurį patikėjimo teise valdo krašto apsaugos sistemos institucijos, yra valdomas, naudojamas ir disponuojama juo nepakankamai efektyviai, nes valdoma daugiau nekilnojamojo turto, negu jo būtina pavestoms funkcijoms atlikti, 27 proc. viso krašto apsaugos sistemos institucijų valdomų patalpų ploto yra nenaudojamas krašto apsaugos funkcijoms vykdyti, o dėl teisinio reglamentavimo trūkumų neoperatyviai priimami Vyriausybės ir krašto apsaugos sistemos institucijų sprendimai dėl tinkamo naudoti, tačiau nereikalingo krašto apsaugos funkcijoms vykdyti nekilnojamojo turto perdavimo kitoms institucijoms. Funkciškai nusidėvėjęs ir pripažintas netinkamu naudoti turtas nelikviduojamas ir nenurašomas jau beveik 10 metų. Todėl neužtikrinamas efektyvus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto naudojimas, o krašto apsaugos sistemos institucijos tampa nereikalingo turto saugotojomis ir krašto apsaugai skirtus išteklius naudoja vykdyti funkcijoms, nesusijusioms su krašto apsauga.

Siekiant efektyviau valdyti valstybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą, rekomendavome Lietuvos Respublikos Vyriausybei priimti sprendimus dėl krašto apsaugos sistemos institucijoms pavestoms funkcijoms atlikti nereikalingo nekilnojamojo turto perdavimo, patobulinti valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarką, priimti sprendimus dėl perėjimo nuo karių aprūpinimo tarnybinėmis gyvenamosiomis patalpomis prie butpinigių sistemos tikslingumo. Krašto apsaugos ministerijai rekomendavome pašalinti nustatytus nekilnojamojo turto valdymo trūkumus. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija pateikė rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą (žr. priedą).

IŽANGA

Krašto apsaugos sistema – Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo sistemos dalis, kurią sudaro valstybės institucijų, kurių paskirtis saugoti ir ginti valstybės suverenitetą, jos teritorijos neliečiamybę bei vientisumą, vykdyti Lietuvos tarptautinius gynybos ir karinio bendradarbiavimo įsipareigojimus, kitas su krašto apsauga susijusias funkcijas, taip pat šių institucijų įsteigtų įmonių ir įstaigų bei krašto apsaugos reikmėms skirtų karinių teritorijų ir kitų infrastruktūros objektų visuma.¹

Krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) įstaigos 2010 m. sausio 1 d. patikėjimo teise valdė per 900 mln. Lt vertės nekilnojamojo turto, kuriam išlaikyti kasmet panaudojama daugiau nei 30 mln. Lt. Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, jis turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo, viešosios teisės principais². Ankstesnių auditų rezultatai ir visuomenės informavimo priemonėse pateikiama informacija rodo, kad ne visas valstybės turtas, kurį patikėjimo teise valdo KAS įstaigos, yra valdomas vadovaujantis minėtais principais. Po Nepriklausomybės atkūrimo dalis iš Rusijos Federacijos kariuomenės perimto turto nenaudojama iki šiol – „miškuose netoli Viešvilės sovietų armijos paliktos raketinės aikštelės Krašto apsaugos ministerijos balanse apskaitytos kaip vertingi pastatai, nors realiai jose tėra likę pavojingos griuvėsių krūvos“³. Pastaraisiais metais vykdoma kariuomenės pertvarka - atsisakyta šauktinių, pereinama prie profesionalios kariuomenės. Pateiktuose pertvarkos dokumentuose analizuojamas ir planuojamas karių ir darbuotojų poreikis, jų skaičiaus pokyčiai, tačiau nepakankamai vertinamas nekilnojamojo turto poreikio pasikeitimas. Todėl kyla klausimas, ar KAS institucijos, kurių paskirtis saugoti ir ginti valstybės suverenitetą, netaps nereikalingo turto saugotojomis?

Pagal Vyriausybės patvirtintą Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategiją numatyta valstybės nekilnojamąjį turtą valdyti centralizuotai, tačiau dar neapsispręsta, ar bus centralizuotai valdomas KAS nekilnojamasis turtas, kuris yra krašto apsaugos sistemos sudedamoji dalis. Kai kuriose užsienio šalyse (pavyzdžiui: Norvegijoje, Suomijoje, Švedijoje) gynybos reikmėms naudojamas turtas, skirtingai nei visas valstybės turtas, centralizuotai nevaldomas.

Siekiant priimti ekonomiškai pagrįstus sprendimus dėl valstybės turto naudojimo, būtina turėti patikimą ir išsamią informaciją apie valstybės turtą ir jo poreikį valstybės funkcijoms atlikti. Todėl buvo nuspręsta atlikti KAS nekilnojamojo turto valdymo auditą ir pateikti Seimui ir Vyriausybei, kaip valstybės turto savininko teises įgyvendinantiems subjektams, apibendrintą informaciją apie KAS institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą ir siūlymus dėl efektyvesnio valstybės turto naudojimo.

¹ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 2 str. 1 d.

² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 8¹ str.

³ Tauragės apskr. Jurbarko r. laikraštis „Šviesa“, 2010-07-14.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – Krašto apsaugos sistemos nekilnojamasis turtas.

Nekilnojamasis turtas: žemė, pastatai - gyvenamieji ir negyvenamieji, kiti statiniai ir perdavimo įtaisai.

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (KAM), Lietuvos kariuomenė (LK).

Audito tikslas – įvertinti, ar Krašto apsaugos sistemos nekilnojamasis turtas valdomas efektyviai.

Efektyviu turto valdymu vertinome situaciją, kai valdomas minimalus funkcijoms vykdyti reikiamo nekilnojamojo turto kiekis ir jis visas naudojamas tik pavestoms funkcijoms atlikti, biudžeto lėšos šiam turtui išlaikyti naudojamos taupiai ir operatyviai išsprendžiami klausimai dėl turto, kuris tampa nereikalingu pavestoms funkcijoms atlikti.

Audito metodai:

Audituojamas laikotarpis – 2008–2010 m., palyginimams naudojome ir ankstesnio, o analizuodami tendencijų pokyčius – vėlesnio laikotarpio duomenis.

Audito įrodymai gauti taikant patikrinimo (rašytinių dokumentų nagrinėjimo, turto), apklausos (klausimų pateikimas ir atsakymų į juos gavimas, pokalbiai), skaičiavimo (aritmetinių veiksmų atlikimas), patvirtinimo (informacijos patvirtinimas ar paneigimas), stebėjimo (procesų, procedūrų) ir analitines procedūras.

Informaciją apie KAS įstaigų nekilnojamąjį turtą ir jo valdymą rinkome Krašto apsaugos ministerijoje, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje, Infrastruktūros plėtros departamente prie KAM, Vytauto Didžiojo karo muziejuje, Krašto apsaugos archyve prie KAM, Lietuvos kariuomenėje ir kariniuose vienetuose. Bendravome su Finansų ministerijos Turto valdymo departamento, Aplinkos ministerijos ir VĮ Valstybės turto fondo atstovais.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad visi mums pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Audito apribojimas:

Duomenys apie Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų, Antrojo operatyvinių tarnybų departamento valdomą nekilnojamąjį turtą, atsižvelgiant į jų veiklos specifiką, naudoti tik apibendrinimams.

Ataskaitoje vartojamos sąvokos ir santrumpos

Ataskaitoje turto valdymo sąvoką vartosime platesne – turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo prasme.

Karinis vienetas – bet kokio dydžio kiekvienas patvirtintos struktūros Lietuvos kariuomenės vienetas, turintis bendrą užduotį.

KAS institucijos – visos krašto apsaugos sistemos institucijos.

KAM institucijos – Krašto apsaugos ministerijai pavaldžios institucijos, išskyrus Lietuvos kariuomenę.

Ataskaitoje ir ataskaitos paveikslėliuose vartojamos santrumpos:

NT – nekilnojamas turtas

KAM – Krašto apsaugos ministerija

LK – Lietuvos kariuomenė

Archyvas prie KAM – Krašto apsaugos archyvas prie KAM

Savanoriškosios pajėgos (arba KASP) – LK Krašto apsaugos savanoriškosios pajėgos

KASP 1 rinktinė - Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų Dainavos apygardos 1-oji rinktinė

KASP 2 rinktinė - Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų Dariaus ir Girėno apygardos 2-oji rinktinė

KASP 3 rinktinė - Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų Žemaičių apygardos 3-ioji rinktinė

KASP 5 rinktinė - Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų Vyčio apygardos 5-oji rinktinė

KASP 8 rinktinė - Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų Didžiosios Kovos apygardos 8-oji rinktinė

ŠAK – štabo aptarnavimo kuopa

Karo akademija - Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija

Karo muziejus–Vytauto Didžiojo karo muziejus

Vilniaus ĮAC - Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos Įgulų aptarnavimo tarnybos

Vilniaus įgulos aptarnavimo centras

Ruklos ĮAC - Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos Įgulų aptarnavimo tarnybos Ruklos įgulos aptarnavimo centras

Panevėžio ĮAC - Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos Įgulų aptarnavimo tarnybos

Panevėžio įgulos aptarnavimo centras

MPB – motorizuotas pėstininkų batalionas

Vaidoto TPLB – Lietuvos kariuomenės Kunigaikščio Vaidoto tiesioginės paramos logistikos batalionas

Vytenio BPLB – Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionas

AUDITO REZULTATAI

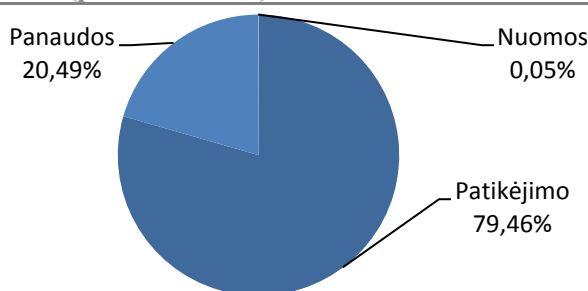
1. Koks nekilnojamasis turtas valdomas ir kokios jo išlaikymo išlaidos?

Krašto apsaugos ministras vadovauja Krašto apsaugos ministerijos ir visos krašto apsaugos sistemos veiklai. Jis atsako už gynybos politikos įgyvendinimą, krašto apsaugos sistemai priskirtų uždavinių ir funkcijų vykdymą, krašto apsaugos sistemos plėtrą ir efektyvų jai skirtų išteklių naudojimą⁴. Siekiant užtikrinti efektyvų nekilnojamojo turto naudojimą, būtina disponuoti išsamia ir teisinga informacija, tačiau ministerijos turima informacija apie KAS institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą ir jo poreikį pavestoms funkcijoms atlikti yra nevisiškai tiksli. Todėl šioje ataskaitoje pateikiame duomenis, kuriuos surinkome iš tiesioginių nekilnojamojo turto naudotojų – KAS institucijų ir LK karinių vienetų.

Nekilnojamasis turtas pagal valdymo ir turto rūšis

KAS institucijos 2011 m. sausio 1 d. patikėjimo teise, panaudos ir nuomos pagrindais valdė daugiau negu 1 177 mln. Lt vertės nekilnojamojo turto, iš jų daugiausia patikėjimo teise (žr. 1 pav.).

1 pav. KAS institucijų valdomo nekilnojamojo turto pasiskirstymas pagal valdymo rūšis (proc. nuo vertės)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal KAM ir LK duomenis

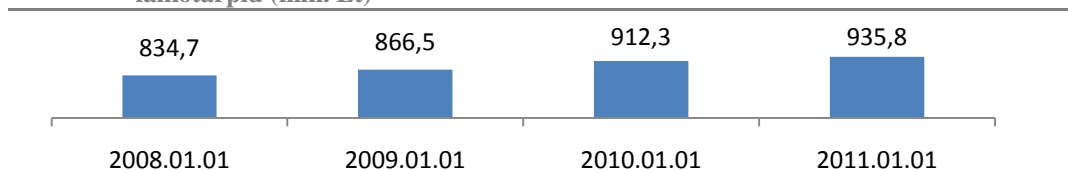
Panaudos pagrindais valdomo turto didžiąją dalį sudaro žemė. Žemė, tai krašto apsaugos reikmėms priskirtos⁵ karinės teritorijos, kuriose yra KAS institucijų valdomi arba naudojami pastatai. Pagal Vyriausybės nutarimus KAS institucijos patikėjimo ir panaudos pagrindais valdo 10,16 tūkst. ha ploto žemės sklypų ir naudoja 14 tūkst. ha mokymo teritorijų, kurias patikėjimo teise valdo miškų urėdijos. Dalis valdomų teritorijų nenaudojama KAS reikmėms (pvz., Panevėžio r. Pajuosčio kaime esanti karinė teritorija), todėl, mūsų nuomone, turėtų būti sprendžiamas klausimas dėl tokių karinių teritorijų statuso pakeitimo ir jų tolesnio valdymo.

Pagal auditoriams pateiktus duomenis, KAS patikėjimo teise valdomo turto vertė 2008-2011 m. didėjo (2 pav.).

⁴ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 10 str.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-08-19 nutarimas Nr. 1030 (2010-03-31 nutarimo Nr. 354 redakcija). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-05-12 nutarimas Nr. 545 (2002-07-19 nutarimo Nr. 1214 redakcija).

2 pav. Patikėjimo teise valdomas KAS nekilnojamasis turtas 2008-01-01-2011-01-01 laikotarpiu (mln. Lt)

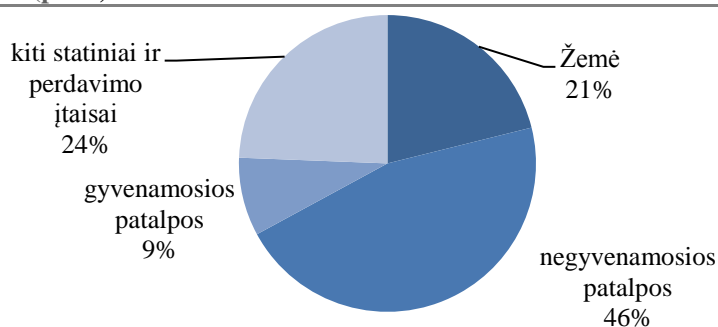

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM ir LK duomenis

Pagrindinės didėjimo priežastys: dalis nekilnojamojo turto buvo įsigyta neatlygintinai iš kitų valstybės ir savivaldybių institucijų; padidinta dalies nekilnojamojo turto vertė įvykdžius jo rekonstravimo darbus.

Pagal nekilnojamojo turto rūšis didžiausią dalį viso KAS institucijų 2011 m. sausio 1 d. patikėjimo teise, panaudos ir nuomos pagrindais valdomo nekilnojamojo turto sudarė negyvenamosios patalpos (3 pav.).

3 pav. KAS institucijų valdomo nekilnojamojo turto pasiskirstymas pagal turto rūšis (proc.)

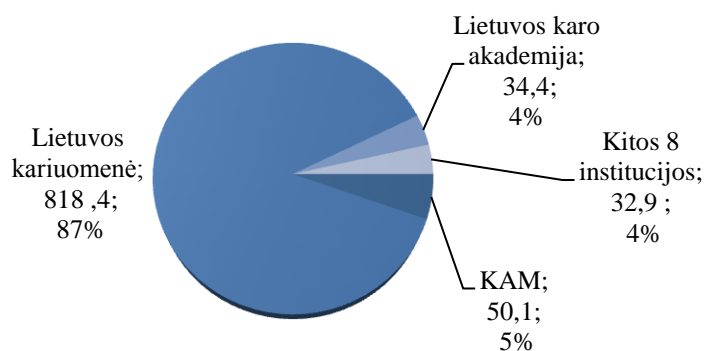

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM ir LK duomenis

Nekilnojamojo turto išlaikymas

2011 m. sausio 1 d. patikėjimo teise nekilnojamąjį turtą valdė 11 KAS institucijų (4 pav.).

4 pav. KAS nekilnojamojo turto valdomo patikėjimo teise pasiskirstymas pagal valdytojus (mln. Lt ir proc.) 2011-01-01

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal KAM ir LK duomenis.

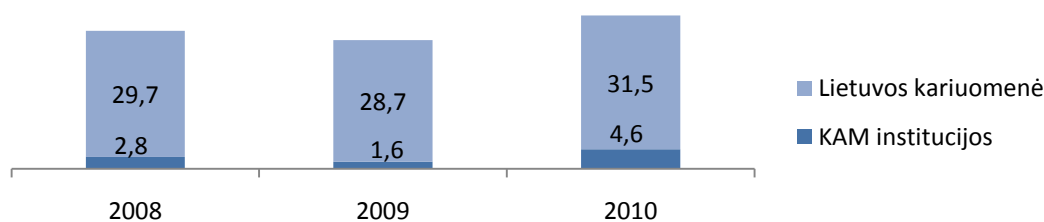
Nustatyta, kad dauguma jų nekaupia informacijos apie nekilnojamojo turto išlaikymo išlaidas pagal turto objektus. Šios informacijos neturi ir KAM. Ministerijos teigimu „KAS

nekilnojamajam turtui išlaikyti išlaidas planuoja programų koordinatoriai. Nekilnojamojo turto skyrius nekaupia informacijos dėl infrastruktūros išlaikymo kaštų, bet esant poreikiui formuluodamas siūlymus sprendimo priėmimui šią informaciją gauna iš turto valdančios institucijos“. Tokia informacija nepateikiama ir ministerijos veiklos ataskaitose ar kitose viešosiose ataskaitose, taigi Seimui ir Vyriausybei, kaip valstybės turto savininko teises įgyvendinantiems subjektams, nepateikiama informacija, kiek valstybės biudžeto lėšų išleidžiama KAS nekilnojamajam turtui išlaikyti.

Ši problema stebima daugumoje valstybės institucijų⁶. Neturint informacijos apie visas turto valdymo išlaidas, gali būti priimami ekonomiškai nepagrįsti sprendimai dėl turto naudojimo ir disponavimo juo.

Pagal KAS institucijų pateiktus duomenis skaičiavome, kiek 2008, 2009 ir 2010 m. patirta nekilnojamojo turto išlaikymo išlaidų⁷ (5 pav.).

5 pav. KAS institucijų išlaidos nekilnojamojo turto išlaikymui 2008–2010 m. (mln. Lt)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAS duomenis

KAS nekilnojamojo turto išlaikymo išlaidos 2008 m. sudarė 32,5 mln. Lt, 2009 m. – 30,3 mln. Lt, o 2010 m. – 36 mln. Lt, pagrindinę jų dalį 2010 m. sudarė išlaidos patalpų šildymui ir elektros energijai (Lietuvos kariuomenėje - beveik 60 proc., o KAM ir jos institucijose - 63 proc.). 2010 m., lyginant su 2009 m., išlaidos patalpų (pastatų) apsaugai išaugo 1,6 karto, o lyginant su 2008 m. – 2,9 karto ir sudarė daugiau negu 14 proc. visų patirtų išlaidų.

KAS institucijos valdo daugiau kaip 1 milijardo litų vertės nekilnojamąjį turtą. Jo išlaikymas brangsta dėl augančių išlaidų patalpų šildymui ir elektros energijai. Siekiant, kad nekilnojamasis turtas būtų naudojamas ekonomiškai ir efektyviai, Krašto apsaugos ministerija turėtų valdyti išsamią ir tikslią informaciją apie KAS institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą ir jo išlaikymui reikalingus išteklius.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-11-25 nutarimu Nr. 1597 patvirtinta Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategija, 10.4.4 p.

⁷ Išlaidos patalpų šildymui, elektros energijai, vandentiekiiui ir kanalizacijai, remontui, nuomai ir apsaugai.

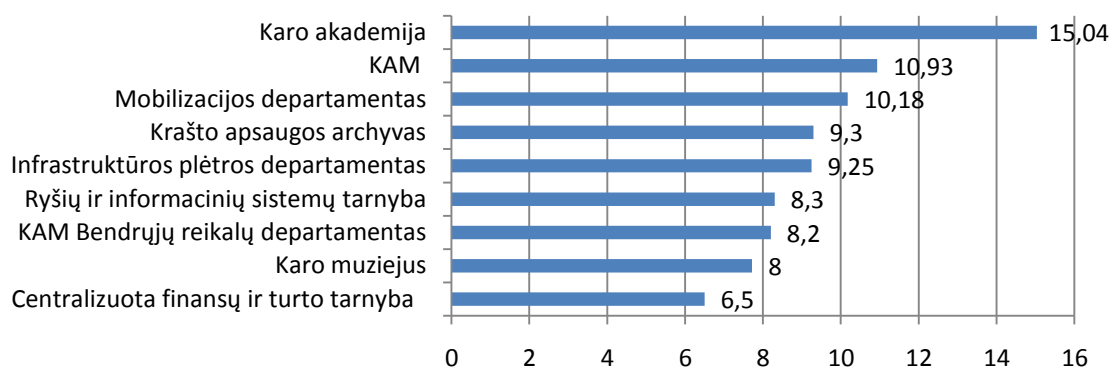
2. Kaip naudojamos administracinės paskirties patalpos?

KAS 2011 m. sausio 1 d. valdė 995 tūkst. kv. m ploto negyvenamųjų patalpų, kurių vertė daugiau negu 550 mln. Lt. Jas sudaro įvairios paskirties patalpos: administracinės, maitinimo, sandėliavimo, transporto, specialiosios paskirties ir pan.⁸.

Administracinės paskirties patalpų plotas - 146 tūkst. kv. m. Didžiąją jų dalį (86 proc.) valdo Lietuvos kariuomenė.

Nustatyta, kad KAM ir jai pavaldžioms institucijoms suteiktos naudotis administracinės patalpos iš esmės atitinka Vyriausybės nustatytas normas: ministerijų, departamentų, kitų valstybinių tarnybų darbo kabinetų plotas vienam darbuotojui turi būti 8–12 kv. m⁹, išskyrus Lietuvos karo akademiją (6 pav.).

6 pav. Administracinių patalpų plotas (kv. m), tenkantis vienam darbuotojui KAM ir pavaldžiose institucijose

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM duomenis

Lietuvos kariuomenės padaliniuose ne visos administracinės paskirties patalpos naudojamos, iš visų 125,5 tūkst. kv. m administracinių patalpų ploto – 4 702 kv. m (4 proc.) yra laisvos, laikinai nenaudojamos patalpos. Dalį administracinių patalpų - 413,26 kv. m LK kariniai vienetai naudoja nuomos pagrindais.

Lietuvos kariuomenė, pagal jai pavestus uždavinius, iš esmės skiriasi nuo kitų valstybės institucijų, todėl skiriasi ir darbo vietoms keliami higienos reikalavimai. Lietuvos kariuomenės karinėse teritorijose esančių statinių, patalpų ir darbo vietų įrengimui nustatyti higienos normos reikalavimai¹⁰, pagal kuriuos įrengiant darbo vietas jų plotas turi būti ne mažesnis negu nurodyta normoje. Pavyzdžiui: būrio vadui – ne mažiau kaip 6 kv. m; bataliono vadui – ne mažiau kaip 18 kv. m, todėl minėtos Vyriausybės nustatytos normos nuo 8 iki 12 kv. m neviseškai tinka Lietuvos

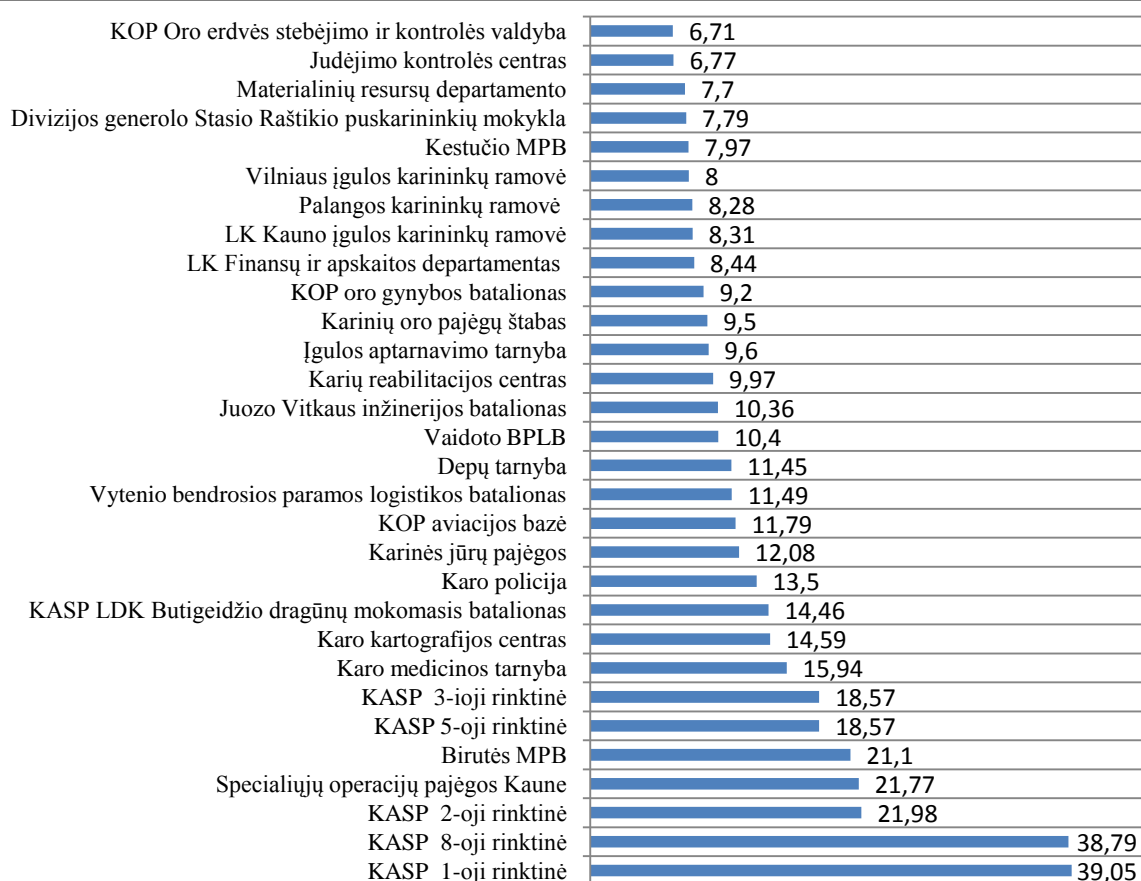
⁸ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-06-11 įsakymu Nr. 289 patvirtintas Statybos techninis reglamentas STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-11-18 potvarkis Nr. 1112p.

¹⁰ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004-08-11 įsakymu Nr. V-568 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 56:2004 „Karinė teritorija. Statinių įrengimo ir priežiūros taisyklės“.

kariuomenei. Administracinių patalpų normos, kurios turėtų būti nustatytos įvertinus minėtus higienos reikalavimus ir vykdomų funkcijų specifiką, nenustatytos. Todėl, siekdami įvertinti administracinių patalpų naudojimo efektyvumą, palyginome atskirų kariuomenės karinių dalinių darbo kabinetų plotą, tenkantį vienam kariui (darbuotojui), tarpusavyje ir su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytomis¹¹ normomis. Kariniuose vienetuose vienam kariui (darbuotojui) tenka vidutiniškai 18 kv. m (7 pav.), t. y. 6 kv. m daugiau nei Vyriausybės nustatytos normos. Kai kuriuose kariniuose vienetuose administracinių patalpų plotas vienam kariui (darbuotojui) sudaro nuo 6,7 kv. m iki 67 kv. m ploto, t. y. skiriasi 10 kartų ir viršija LK vidurkį (18 kv. m) beveik 4 kartus. Daugiausiai administracinių patalpų vienam kariui (darbuotojui) tenka Krašto apsaugos savanoriškiosiose pajėgose (KASP) (7 pav.).

7 pav. Administracinių patalpų plotas (kv. m), tenkantis vienam kariui (darbuotojui) Lietuvos kariuomenėje

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos kariuomenės duomenis

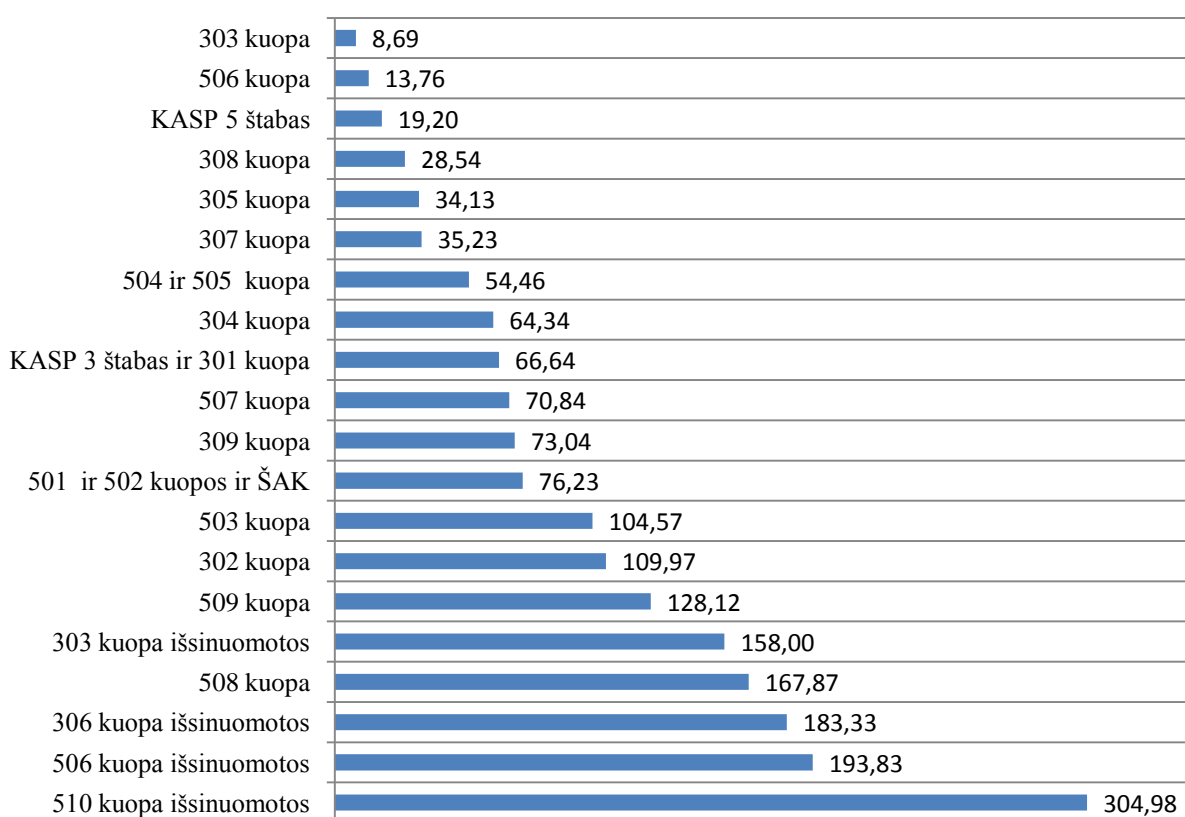
Krašto apsaugos savanorių pajėgas 2011 m. kovo 1 d. sudarė Savanorių pajėgų štabas, kurio buveinė yra Vilniuje, penkios rinktinės, kurių buveinės yra Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Vilniaus miestuose ir Panevėžio rajono Dembavos gyvenvietėje, rinktinių kuopos, kurių buveinės yra rajoniniuose miestuose.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-11-18 potvarkis Nr. 1112p.

Visų rinktinių kuopose yra maždaug vienodas karių savanorių skaičius (nuo 70 iki 101), tačiau kuopų užimamų patalpų plotas skiriasi iki 5 kartų. Dalį patalpų rinktinės išsinuomojo. Palyginus patikėjimo teise ir nuomos pagrindais valdomų KASP 3 ir 5 rinktinės¹² kuopų patalpų išlaikymą nustatyta, kad 1 kv. m išlaikymas skiriasi vidutiniškai daugiau kaip tris kartus (8 pav.):

- vieno kv. m išsinuomotų patalpų išlaikymo išlaidos per metus vidutiniškai buvo 209 Lt (nuo 158 Lt iki 305 Lt),
- patikėjimo ir panaudos pagrindais valdomų patalpų 1 kv. m išlaikymas per metus vidutiniškai buvo 66 Lt (nuo 8,7 Lt iki 168 Lt).

8 pav. Administracinių patalpų vieno kv. m išlaikymo išlaidos per metus (Lt) KASP 3-iojoje ir 5-ojoje rinktinėse

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KASP 3 ir 5 rinktinių duomenis

Nustatyta, kad visų rinktinių kuopose patalpos naudojamos neintensyviai, nes jose nuolat dirba du arba trys etatiniai darbuotojai (dažniausiai kuopos vadas, intendantas), kurie organizuoja savanorių rengimą. Karių savanorių rengimas vykdomas poilsio dienomis, taip pat ne daugiau kaip 20 darbo dienų per metus¹³. Taigi karių savanorių rengimas vyksta ne daugiau kaip 140 kalendorinių dienų per metus, be to, dalis mokymų vykdomi poligonuose. Dokumentų, patvirtinančių, kad būtų analizuojamos galimybės dėl patalpų savanoriams rengti įsigijimo

¹² Pasirinktos todėl, kad KASP 3 ir 5 rinktinės valdo administracinės paskirties patalpas tiek patikėjimo teise, tiek panaudos ir nuomos pagrindais.

¹³ Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas 1998-05-05 Nr. VIII-723, 22 str.

alternatyvų, nepateikta. Nors kuopų vadai, kurie dalyvavo mums apžiūrint patalpas, atkreipė dėmesį ir į tai, kad naudojamos patalpos neatitinka savanorių karių mokymo ir pratybų poreikių.

Lietuvos kariuomenėje nenustatytos administracinių patalpų ir darbo kabinetų ploto normos, todėl nėra objektyvių kriterijų, pagal kuriuos būtų racionaliau skirstomos patalpos. Lietuvos kariuomenės kariniuose vienetuose administracinių patalpų plotas, tenkantis vienam kariui (darbuotojui), skiriasi 10 kartų.

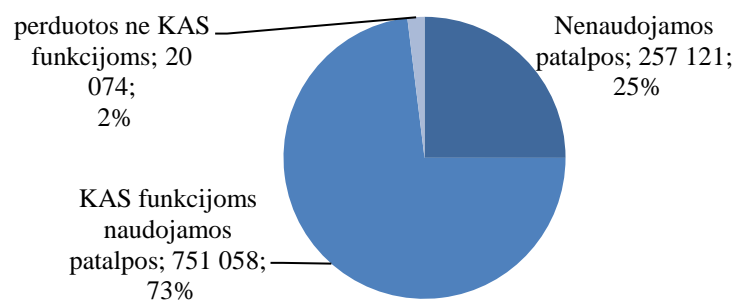
Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų rinktinių kuopose yra maždaug vienodas karių savanorių skaičius, tačiau joms skirtas administracinių patalpų plotas skiriasi iki 5 kartų.

Kariams savanoriams rengti skirtos patalpos naudojamos nepakankamai intensyviai ir ekonomiškai, tačiau neieškoma alternatyvių patalpų panaudojimo būdų.

3. Ar visi valdomi pastatai naudojami Krašto apsaugos sistemos funkcijoms?

KAS 2011 m. sausio 1 d. 27 proc. valdomų pastatų ploto (277 tūkst. kv. m) nenaudojama KAS funkcijoms vykdyti, iš jų: 20 tūkst. kv. m (2 proc.) perduota panaudos ir nuomos pagrindais fiziniams ir juridiniams asmenims, nesusijusiems su krašto apsauga, o didesnė dalis – 257 tūkst. kv. m (25 proc.) nenaudojama (9 pav.).

9 pav. KAS funkcijoms naudojamų ir nenaudojamų pastatų plotas 2011-01-01 (kv. m ir proc.)

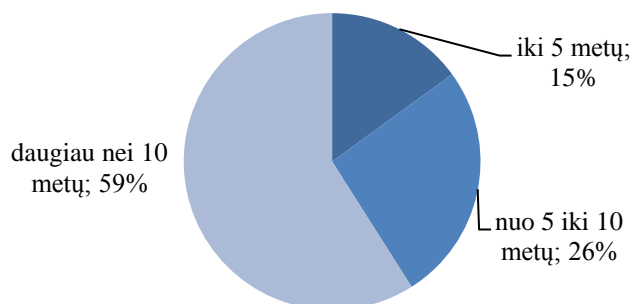

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM ir LK karinių vienetų duomenis

Išanalizavus valdomų pastatų nenaudojimo laiką (10 pav.) nustatyta, kad 59 proc. nenaudojamų pastatų yra nenaudojami daugiau negu 10 metų, iš jų 75 proc. (11 proc. viso valdomo turto, arba 44 proc. viso nenaudojamo turto ploto) nenaudojami nuo 1992-1993 metų. KAS institucijos 1992 metais Vyriausybės nutarimu perėmė didžiąją dalį Rusijos Federacijos kariuomenės paliktų infrastruktūros objektų¹⁴, kurie, KAM teigimu, dėl savo masto buvo neviseiškai tinkami KAS poreikiams, o dalis jų, nors ir buvo pertvarkyti po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, tačiau vis dar yra pertekliniai.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-11-27 nutarimas Nr. 906 „Dėl buvusių Rusijos Federacijos kariuomenės objektų, esančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, paskirstymo ministerijoms ir savivaldybėms“.

10 pav. Nenaudojamų patalpų pasiskirstymas (proc.) pagal nenaudojimo laiką

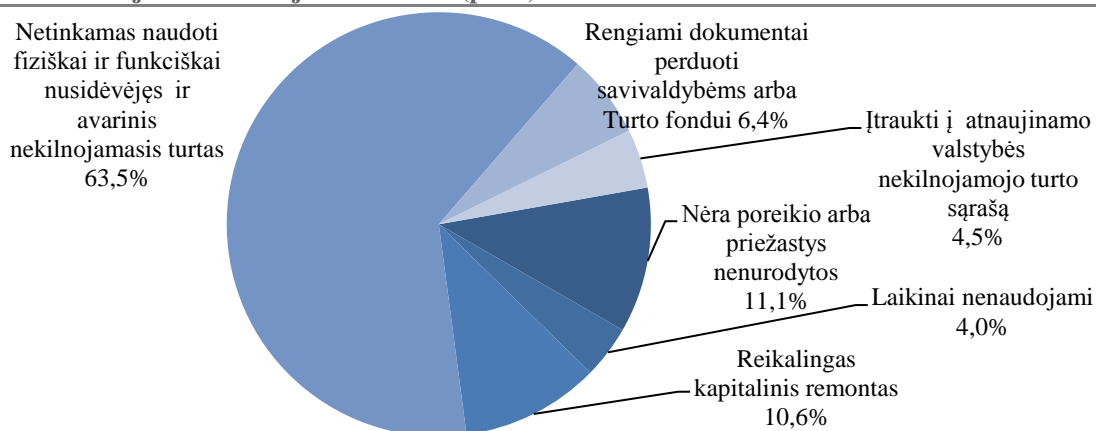
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM ir karinių vienetų duomenis

Nereikalingas nekilnojamas turtas, jei nevisiškai nusidėvėjęs ir tinkamas naudoti, pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas, Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti perduodamas naudotis kitoms valstybės ar savivaldybių institucijoms¹⁵, o visiškai nusidėvėjęs – nurašomas, išardomas ir likviduojamas¹⁶.

Nustatyta, kad daugiausia turto nenaudojama todėl, kad jis netinkamas naudoti (11 pav.). Vyriausybės sprendimai dėl daugiau nei 60 proc. iš netinkamų naudoti ir funkciškai nusidėvėjusių pastatų nurašymo priimti dar 2002–2004 m. Kariniai vienetai privalėjo Vyriausybės nutarimuose nurodytą turtą išardyti, likviduoti ir nurašyti, tačiau nebuvo nustatytas terminas, iki kada tai turi būti padaryta. Ir jau beveik 10 metų nuo Vyriausybės sprendimų priėmimo šis turtas nelikviduotas ir nenurašytas.

Nei kariniai vienetai, nei KAM institucijos nebuvo apskaičiavusios, kiek lėšų reikėtų nenaudojamo turto išardymui ir likvidavimui. Audito metu KAM informavo, kad nenaudojamo turto išardymui ir likvidavimui reikėtų apie 23 mln. Lt, tačiau nepateikė dokumentų, pagrindžiančių lėšų poreikį.

11 pav. Nenaudojamas nekilnojamas turtas (proc.)

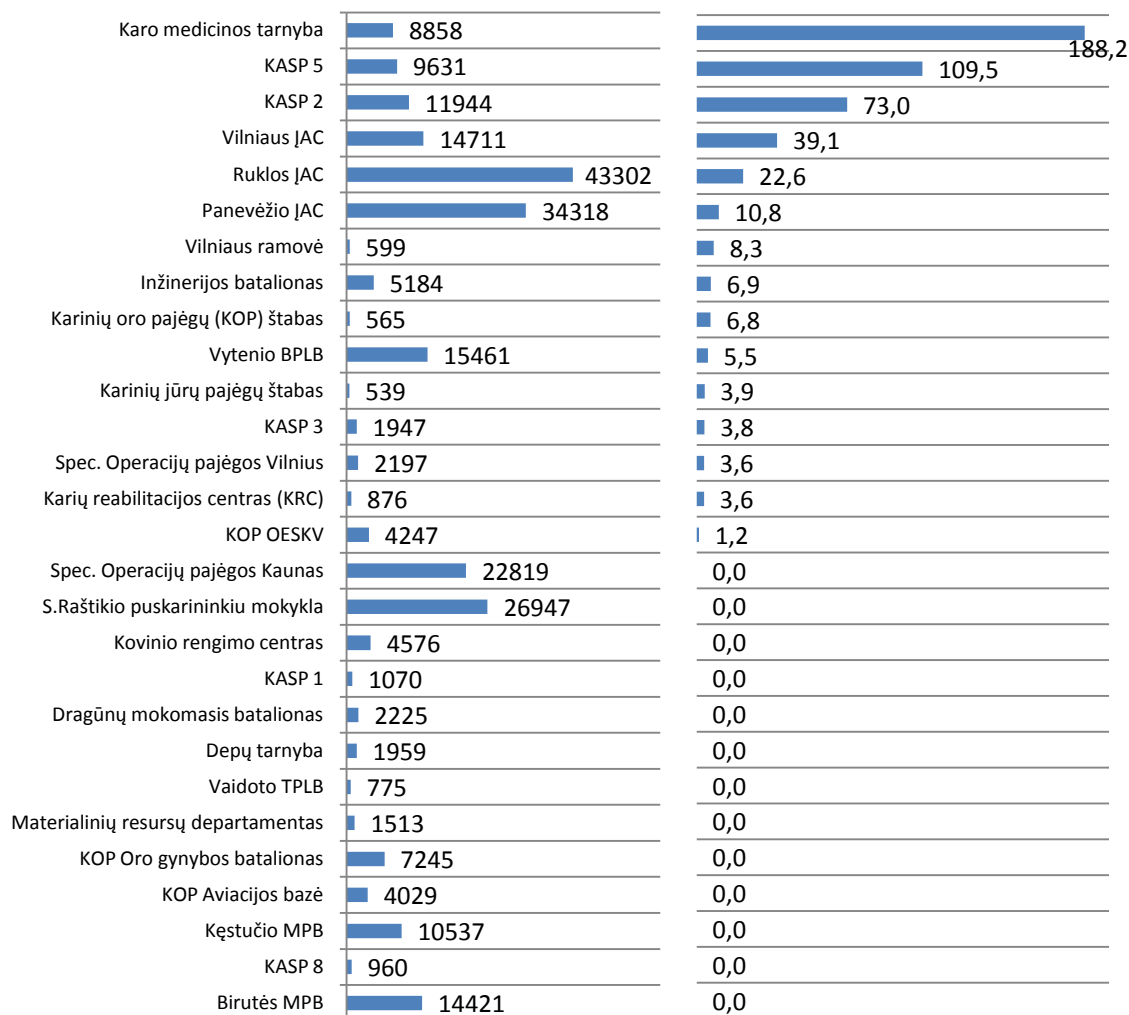
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM ir karinių vienetų duomenis

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-01-05 nutarimu Nr. 16 patvirtintas Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas.

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimu Nr. 1250 patvirtintas Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašas.

Pagal KAM institucijų ir LK karinių vienetų pateiktus duomenis, 2010 m. patirta daugiau nei 526 tūkst. Lt išlaidų nenaudojamam turtui išlaikyti, iš jų LK kariniuose vienetuose beveik 487 tūkst. Lt (12 pav.).

12 pav. LK kariniuose vienetuose nenaudojamų patalpų plotas kv. m (2011-01-01) ir šiam turtui išlaikyti 2010 m. panaudotos lėšos (tūkst. Lt)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal LK karinių vienetų duomenis

Atkreipėme dėmesį, kad skaičiuodamos išlaidas institucijos neįtraukė sąnaudų, patirtų naudojant KAS žmogiškuosius išteklius nenaudojamo nekilnojamojo turto valdymui ir apsaugai, todėl atitinkamai didesnės yra ir išlaidos nenaudojamam turtui išlaikyti.

Kaip matyti iš 12 pav., dalis karinių vienetų, nors ir turi nenaudojamo turto, jam išlaikyti 2010 m. išlaidų nepatyrė, nes atsisakė jo apsaugos. Pavyzdžiui, Kęstučio MPB beveik 20 metų nenaudojamam Vilkdaubių viensėdijoje esančiam nekilnojamajam turtui saugoti 2008–2009 m. panaudojo 74 tūkst. Lt. 2010 m., atsisakius šių objektų apsaugos, nenaudojamam turtui išlaikyti panaudota mažiau biudžeto lėšų, tačiau dėl nesaugomų prastos būklės statinių padidėjo nelaimingų atsitikimų grėsmė.

Dalis išlaidų nenaudojamam nekilnojamajam turtui išlaikyti patiriamos, nes KAS institucijos nepakankamai operatyviai reaguoja į pokyčius ir jų neplanuoja. Pavyzdžiui, nuo 2010 m. rugsėjo mėnesio išsikėlus Karo policijai į kitas patalpas, Vilniaus įgulos karininkų ramovėje liko nenaudojama 599 kv. m patalpų ploto, kurių išlaikymui vien per tris 2010 m. mėnesius patirta 8,3 tūkst. Lt išlaidų.

Daugiau nei 1/4 viso KAS valdomų patalpų ploto yra nenaudojamas krašto apsaugos funkcijoms vykdyti, iš jo 44 proc. – Rusijos Federacijos kariuomenės 1992–1993 m. palikti pastatai, kurie nenaudojami nuo jų perdavimo dienos iki šiol.

Nenaudojamos patalpos išlaikyti per 2010 metus patirta daugiau negu 0,5 mln. Lt išlaidų.

Krašto apsaugos sistemos institucijos neįgyvendino 2002-2004 m. Vyriausybės priimtų nutarimų dėl nekilnojamojo turto nurašymo, todėl šio turto valdymui neefektyviai naudojami KAS ištekliai ir didėja nelaimingų atsitikimų grėsmė.

Nenaudojamos administracinės paskirties patalpos

KAS institucijos 2011 m. sausio 1 d. valdė 146 tūkst. kv. m ploto administracinių patalpų. KAS reikmėms nenaudojama 7 proc. administracinių patalpų ploto. Beveik pusė (41 proc.) jų pagal esamą būklę tinkamos naudoti. Krašto apsaugos ministerija teikia Aplinkos ministerijai duomenis apie KAS institucijų administracines patalpas, jų naudojimą, tačiau, Krašto apsaugos ministerijos teigimu, pasiūlymų dėl efektyvesnio jų naudojimo nėra gavusi, nors vienas iš Aplinkos ministerijos Statybos ir būsto departamento Nekilnojamojo turto skyriaus uždavinių – pagal kompetenciją spręsti klausimus, susijusius su valstybės nekilnojamojo turto paskirstymu, taip pat jo perdavimu savivaldybėms, koordinuoti šio turto paskirstymą, siekiant, kad valstybės institucijos ir savivaldybės jį naudotų racionaliai ir efektyviai.¹⁷ Valstybės kontrolė dar 2009 m.¹⁸ nustatė, kad Aplinkos ministerija negalėjo pasiūlyti valstybės institucijoms racionalesnio valstybės nekilnojamojo turto naudojimo alternatyvų, nes neturėjo ir neanalizavo informacijos, reikalingos šio proceso valdymui, tačiau padėtis iki 2011 m. nepasikeitė. Valstybės mastu iš dalies šią problemą turėtų padėti išspręsti Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimas, pagal kurią numatyta centralizuotai valdyti administracines paskirties patalpų paskirstymą ir atlikti jų panaudojimo efektyvumo vertinimą, tačiau šios strategijos įgyvendinimui numatytos priemonės įgyvendinamos lėtai, dar neapsispręsta dėl institucijų, kurių administracinės patalpos bus valdomos centralizuotai.

¹⁷ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010-03-23 įsakymu Nr. D1-222 patvirtinti Statybos ir būsto departamento Nekilnojamojo turto skyriaus nuostatai, 4 ir 5 p.

¹⁸ Valstybinio audito 2009-01-09 ataskaita Nr. VA-P-60-4-1 „Valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų patikėjimo teise valdomų patalpų naudojimas ir apsirūpinimas administracinėmis patalpomis“.

Nenaudojamos gyvenamosios patalpos

Pagal KAM institucijų ir LK karinių vienetų informaciją KAS institucijos 2011 m. sausio 1 d. valdė 32,9 tūkst. kv. m ploto gyvenamąsias patalpas (tarnybines gyvenamąsias patalpas: butus ir bendrabučius, taip pat kitas gyvenamąsias patalpas), iš kurių KAS reikmėms nenaudojama 48 proc. ploto. Iš jų:

- 37 proc. (12,1 tūkst. kv. m) nenaudojamos gyvenamosios patalpos. Jų išlaikymui 2010 m. panaudota per 26 tūkst. Lt. Didžioji dalis (92 proc.) patalpų nenaudojama nuo 2009 m. pabaigos. Krašto apsaugos ministro 2009 metų įsakymu¹⁹ nustatyta, kad „atlaisvintos gyvenamosios patalpos nebeskiriamos pageidaujantiems ir turintiems teisę jas gauti asmenims“, o ieškoma būdų kaip gyvenamąsias patalpas perduoti savivaldybėms, VĮ Valstybės turto fondui, VĮ Turto bankui. Šis sprendimas priimtas vadovaujantis Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto 2007 m. rugsėjo 6 d. posėdžio protokolu, kuriuo pritarta pasiūlymui pereiti nuo tarnybinių gyvenamųjų patalpų prie butpinigių sistemos ir įteisinti tai įstatymuose ir kituose teisės aktuose, tačiau tokie teisės aktų pakeitimai iki 2011 m. birželio 1 d. nebuvo priimti. Todėl dėl tarnybinių butų skyrimo gali kilti teisminiai ginčai, nes kariams įstatymu numatyta teisė gauti tarnybines gyvenamąsias patalpas. Be to, patiriamos išlaidos nenaudojamoms tarnybinėms patalpoms išlaikyti, o kariams, kurie galėtų būti apgyvendinti minėtose patalpose mokami Vyriausybės nustatyto dydžio butpinigiai.

- 11 proc. (48 butai Vilniuje, Kaune ir Alytuje) tarnybinių gyvenamųjų patalpų ploto naudojama ne KAS reikmėms. Pagal teisės aktuose nustatytą tvarką tarnybinės gyvenamosios patalpos suteikiamos tarnybos laikotarpiui, tačiau minėtose patalpose gyvena asmenys išėję į atsargą, ar nutraukę darbo santykius su KAS. Šiems asmenims įteikiami perspėjimai dėl patalpų atlaisvinimo, nustatomi patalpų atlaisvinimo grafikai, tačiau nors patalpos neatlaisvinamos grafike nustatytais terminais, nesiimama teisinių priemonių jiems išskeldinti. Mūsų nuomone, viena iš priežasčių, kodėl asmenys neatlaisvina patalpų –lyginant su rinkos kainomis, mažas nuomos mokestis. Pavyzdžiui, asmuo, gyvendamas KAS dviejų kambarių tarnybiniame bute Vilniuje, moka nuomos mokestį nuo 66 Lt iki 216 Lt per mėnesį, o privačiame sektoriuje analogiškų patalpų nuomos kaina svyruoja nuo 600 iki 1500 Lt per mėnesį.

37 proc. Krašto apsaugos sistemos institucijų valdomų gyvenamųjų patalpų nenaudojama, o 11 proc. naudojama ne KAS reikmėms. Nenaudojamoms gyvenamosioms patalpoms išlaikyti 2010 m. panaudota per 26 tūkst. Lt

¹⁹ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009-12-16 įsakymas Nr. V-1180, 1 p.

Nenaudojamo nekilnojamojo turto perdavimas

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo²⁰ ir Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo²¹ nuostatas KAS funkcijoms vykdyti nereikalingas valstybei nuosavybės teise priklausantis nekilnojamas turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo gali būti perduotas:

- KAS institucijų sprendimu kitoms valstybės institucijoms²². KAM teigia susidurianti su problema, nes neturi informacijos, kam galėtų perduoti valdomą, tačiau jos funkcijoms atlikti nereikalingą, turtą. 2008–2010 m. buvo priimti 7 Kariuomenės vado sprendimai dėl turto perdavimo patikėjimo teise kitoms valstybės institucijoms.

- Vyriausybės nutarimu – valstybės įmonei Valstybės turto fondui, valstybės įmonėms; savivaldybėms ir kitiems juridiniams asmenims. 2008–2010 m. buvo priimtas vienas Vyriausybės nutarimas dėl dviejų objektų perdavimo VĮ Valstybės turto fondui valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise²³.

Taip pat įstatymas²⁴ numato galimybę Vyriausybės nutarimu perduoti turtą savivaldybių nuosavybėn. 2008–2010 m. buvo priimtas vienas Vyriausybės nutarimas, pagal kurį Kauno miesto savivaldybei perduotas 1 objektas²⁵.

Visais minėtais atvejais reikalingas nekilnojamojo turto valdytojo sprendimas, šį turtą perimančios valstybės institucijos sutikimas (arba prašymas) perimti turtą bei suderinimas su Aplinkos ministerija²⁶. Krašto apsaugos ministerijos nuomone valstybės ir savivaldybių institucijos neperima KAS institucijoms nereikalingo turto, kurį, jų nuomone turėtų ir galėtų perimti. KAM yra ne kartą teikusi siūlymus VĮ Valstybės turto fondui perimti valdyti KAS nenaudojamą nekilnojamąjį turtą, tačiau VĮ Valstybės turto fondas atsisakė nurodydamas motyvą - objektai komerciškai nepatrauklūs. Teisės aktai nenumato, kokiais atvejais ir dėl kokių priežasčių valstybės institucijos gali nesutikti perimti turto.

Tais atvejais, kai turtas nereikalingas KAS funkcijoms įgyvendinti ir nelieka kam jį perduoti valdyti patikėjimo teise, šis turtas gali būti privatizuojamas. Parengti privatizavimo objektų sąrašo projektą ir teikti jį Vyriausybei tvirtinti pavesta VĮ Valstybės turto fondui²⁷. Vyriausybei priėmus

²⁰ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, 9 str.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-01-05 nutarimu Nr. 16 patvirtintas Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas.

²² Ten pat, 2.2 p.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-09-18 nutarimas Nr. 929 „Dėl turto Vilniuje, Turniškių g. 29 ir 33, perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui“.

²⁴ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-08-27 nutarimas Nr. 847 „Dėl negyvenamojo pastato Kaune, Kareivinių g. 11, perdavimo“.

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-01-05 nutarimu Nr. 16 patvirtintas Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas, 4.1–4.4 p.

²⁷ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas, 1997-11-04 Nr. VIII-480, 4 str. 2 d.

nutarimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto objekto įtraukimo į privatizavimo objektų sąrašą, šis turto objektas perduodamas valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

KAM yra teikusi siūlymus VĮ Valstybės turto fondui dėl viso KAS nenaudojamo nekilnojamojo turto įtraukimo į privatizuotinių objektų sąrašą. VĮ Valstybės turto fondas sutiko įrašyti į sąrašą ne visus siūlomus objektus, nurodydamas pagrindinę atsisakymo priežastį - objektai komerciškai nepatrauklūs. Dėl kai kurių objektų įtraukimo KAM teikė siūlymus ne vieną kartą. Pavyzdžiui, Smilgių k. Šiaulių r. buvęs karinis miestelis buvo siūlomas trejus metus (nuo 2004 iki 2006 m.), daugiau nei dvejus metus (nuo 2006 iki 2009 m.) tęsėsi derybos ir dokumentų rengimas dėl gyvenamųjų pastatų Jonavos r., Ruklos mst., kol VĮ Valstybės turto fondas sutiko, kad šie turto objektai būtų įrašyti į privatizuotinių objektų sąrašą ir perduoti VĮ Valstybės turto fondui. Vėliau, minėtus objektus įtraukus į privatizavimo objektų sąrašą, jie buvo privatizuoti. Kuo ilgiau rengiami ir derinami Vyriausybės nutarimo projektai dėl KAS nenaudojamo nekilnojamojo turto įtraukimo į privatizuotinių objektų sąrašą, tuo daugiau minėti objektai nuvertėja.

Atkreipėme dėmesį, kad VĮ Valstybės turto fondo veikla nėra susijusi vien tik su valstybės turto privatizavimu. Viena iš VĮ Valstybės turto fondo funkcijų – „perimti ir valdyti <...> valstybės institucijų funkcijoms atlikti nereikalingą valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą“²⁸. Taigi pagal šio įstatymo nuostatą nereikalingas KAS funkcijoms vykdyti turtas turėtų būti perduodamas VĮ Valstybės turto fondui, kuris priimtų sprendimus ar teiktų siūlymus Vyriausybei dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto naudojimo: naudoti valstybės reikmėms, ar nurašyti ir likviduoti, ar privatizuoti. Kaip minėta, VĮ Valstybės turto fondas dažnai nesutinka perimti valstybės institucijos funkcijoms nenaudojamo ir nereikalingo turto, todėl ilgai užtrunka Vyriausybės nutarimo projekto rengimas ir derinimas.

Esamas teisinis reglamentavimas neužtikrina operatyvaus sprendimų priėmimo dėl valstybės institucijos funkcijoms nenaudojamo turto perdavimo kitoms institucijoms ar jo privatizavimo.

Vyriausybė nepriėmė sprendimų dėl viso nereikalingo KAS funkcijoms vykdyti nekilnojamojo turto perdavimo VĮ Valstybės turto fondui, nors viena iš VĮ Valstybės turto fondo funkcijų perimti ir valdyti valstybės institucijų funkcijoms atlikti nereikalingą valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą, todėl KAS institucijos vykdo joms nebūdingas nereikalingo turto saugojimo funkcijas.

²⁸ Lietuvos Respublikos valstybės turto fondo įstatymas, 1997-11-04 Nr. VIII-482, 5 str. 4 p.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

Valstybės nekilnojamasis turtas, kurį patikėjimo teise valdo Krašto apsaugos sistemos institucijos, yra valdomas, naudojamas ir disponuojama juo nepakankamai efektyviai:

1. Krašto apsaugos ministerija nevaldo išsamios ir tikslios informacijos apie krašto apsaugos sistemos institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą ir jo išlaikymui patiriamas išlaidas pagal kiekvieną valdomą turto vienetą, todėl ne visada įvertina nekilnojamojo turto naudojimo efektyvumą ir galimas apsirūpinimo nekilnojamoju turtu alternatyvas. (1 dalis, 7-9 psl., 2 skyrius, 12–13 psl.)

2. 27 proc. viso krašto apsaugos sistemos institucijų valdomų patalpų ploto yra nenaudojamas krašto apsaugos funkcijoms vykdyti, daugiau nei pusė jo yra fiziškai ir funkciškai nusidėvėjęs ir netinkamas naudoti turtas, o nenaudojamos patalpos išlaikyti tik per 2010 metus patirta daugiau nei 0,5 mln. Lt išlaidų. (3 skyrius, 15 ir 16 psl.)

3. Dėl teisinio reglamentavimo trūkumų neoperatyviai priimami Vyriausybės ir krašto apsaugos sistemos institucijų sprendimai dėl tinkamo naudoti, tačiau nereikalingo, krašto apsaugos funkcijoms vykdyti nekilnojamojo turto perdavimo kitoms institucijoms. Funkciškai nusidėvėjęs ir pripažintas netinkamu naudoti turtas nelikviduojamas ir nenurašomas jau beveik 10 metų. Todėl neužtikrinamas efektyvus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto naudojimas, o krašto apsaugos sistemos institucijos tampa nereikalingo turto saugotojomis (3 skyrius, 14-16 ir 18-19 psl.)

4. Nenustatytos Lietuvos kariuomenės karinių vienetų administracinių patalpų ir darbo kabinetų ploto normos, todėl sudaromos prielaidos kariniams vienetams neracionaliai naudoti administracines patalpas. (2 skyrius, 10, 11 ir 13 psl.)

5. 48 proc. krašto apsaugos sistemos institucijų valdomų gyvenamųjų patalpų nenaudojama krašto apsaugos sistemos reikmėms, nes:

5.1. nesiimama visų galimų teisinių priemonių išskeldinti iš tarnybinių butų asmenis, neturinčius teisės juose gyventi;

5.2. nuo 2009 m. vykdomas perėjimas nuo karių aprūpinimo tarnybinėmis gyvenamosiomis patalpomis prie butpinių sistemų, todėl atlaisvintos tarnybinės patalpos neskiriamos asmenims, turintiems teisę jas gauti, o ieškoma būdų jas perduoti kitoms institucijoms. (3 dalis, 17 ir 18 psl.)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

Siekiant efektyviau valdyti valstybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą:

1. Priimti sprendimus dėl krašto apsaugos sistemos institucijoms pavestoms funkcijoms atlikti nereikalingo nekilnojamojo turto perdavimo VI Turto fondui ir/ar kitoms institucijoms. (2 ir 3 išvados)
2. Patobulinti valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarką, kuri užtikrintų operatyvų sprendimų dėl valstybės institucijų pavestoms funkcijoms vykdyti nereikalingo turto perdavimo parengimą ir priėmimą. (3 išvada)
3. Spręsti dėl perėjimo nuo karių aprūpinimo tarnybinėmis gyvenamosiomis patalpomis prie butpinigių sistemos tikslingumo ir patikslinti tai reglamentuojančius teisės aktus. (5 išvada)

Krašto apsaugos ministerijai:

Siekiant mažinti nekilnojamojo turto valdymo sąnaudas:

1. Nustatyti priemones, užtikrinančias išsamios apibendrintos informacijos apie visą krašto apsaugos sistemos institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą kaupimą ir analizę. (1 išvada)
2. Nustatyti Lietuvos kariuomenės karinių vienetų administracinių patalpų ir darbo kabinetų ploto normas. (4 išvada)
3. Imtis teisinių priemonių išskeldinti iš tarnybinių butų asmenis, neturinčius teisės juose gyventi. (5 išvada)
4. Numatyti 2002-2004 m. Vyriausybės priimtų nutarimų dėl nekilnojamojo turto nurašymo įgyvendinimui skirtas priemones ir jų įvykdymo terminus. (2 išvada)

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Romualdas Čepaitis

Valstybinio audito ataskaita pateikta:

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Krašto apsaugos sistemos nekilnojamasis turtas“ priedas

Valstybinio audito ataskaitoje „Krašto apsaugos sistemos nekilnojamasis turtas“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Siekiant efektyviau valdyti valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą, priimti sprendimus dėl krašto apsaugos sistemos institucijoms pavestoms funkcijoms atlikti nereikalingo nekilnojamojo turto perdavimo VĮ Turto fondui ir/ar kitoms institucijoms.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Atsižvelgiant į tai, kad krašto apsaugos sistemos nekilnojamojo turto valdymo problemos priskirtinos sisteminio pobūdžio klausimams, kurie sprendžiami įgyvendinant Vyriausybės 2009 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1597 patvirtintą Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009-2016 metų strategiją, parengti ir patvirtinti Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009-2016 metų strategijos įgyvendinimo 2013-2016 metų priemonių planą, jame numatant ir priemones dėl institucijoms pavestoms funkcijoms atlikti nereikalingo nekilnojamojo turto perdavimo.	2012-12-31
2.	Siekiant efektyviau valdyti valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą, patobulinti valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarką, kuri užtikrintų operatyvų sprendimų dėl valstybės institucijų pavestoms funkcijoms vykdyti nereikalingo turto perdavimo parengimą ir priėmimą.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų pakeitimų projektų parengimas ir pateikimas Lietuvos Respublikos Seimui	2012-04-01
3.	Siekiant efektyviau valdyti valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą, spręsti dėl perėjimo nuo karių aprūpinimo tarnybinėmis gyvenamosiomis patalpomis prie butpinigių sistemos tikslingumo ir patikslinti tai reglamentuojančius teisės aktus.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo pakeitimo projekto parengimas ir pateikimas Lietuvos Respublikos Seimui.	2012-04-01

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
4.	Siekiant mažinti nekilnojamojo turto valdymo sąnaudas, nustatyti priemones, užtikrinančias apibendrintos informacijos apie visą krašto apsaugos sistemos institucijų valdomą nekilnojamąjį turtą kaupimą ir analizę.	Krašto apsaugos ministerija	1) Nustatyti KAS nekilnojamojo turto valdymo metinių vertinimų rengimo tvarką. 2) Rengti KAS nekilnojamojo turto valdymo metinius vertinimus.	2011-12-31 Kasmet I ketvirtis
5.	Siekiant mažinti nekilnojamojo turto valdymo sąnaudas, nustatyti Lietuvos kariuomenės karinių vienetų administracinių patalpų ir darbo kabinetų ploto normas.	Krašto apsaugos ministerija	Parengti krašto apsaugos ministro įsakymą dėl maksimalių Lietuvos kariuomenės karinių vienetų administracinių patalpų ir darbo kabinetų ploto normų nustatymo.	2011-12-01
6	Imtis teisinių priemonių iškeldinti iš tarnybinių butų asmenis, neturinčius teisės juose gyventi.	Krašto apsaugos ministerija	1) Atlikti KAS nebetarnaujančių ir nebedirbančių asmenų naudojimosi KAS tarnybiniais butais pagrįstumo vertinimą. 2) Pradėti nepagrįstai gyvenančių KAS tarnybiniuose butuose gyvenančių asmenų iškeldinimo procedūras teisiniu keliu.	2011-12-31 Nuo 2012-02-01
7.	Numatyti 2002-2004 m. Vyriausybės priimtų nutarimų dėl nekilnojamojo turto nurašymo įgyvendinimui skirtas priemones ir jų įvykdymo terminus.	Krašto apsaugos ministerija	1) Patikslinti duomenis apie nekilnojamąjį turtą, dėl kurio nurašymo LRV 2002-2004 m. yra priėmusi sprendimą ir kuris šiuo metu nėra likviduotas (nugriautas). 2) Atlikti skaičiavimus dėl lėšų, reikalingų nekilnojamajam turtui likviduoti (nugriauti). 3) Sudaryti likviduotino nekilnojamojo turto sąrašą, išdėstyti prioriteto tvarka ir sudaryti turto likvidavimo (nugriovimo) planą. 4) Įtraukti likviduotino nekilnojamojo turto sąrašą kaip atskirą priedą į KAS planavimo vadovą. 5) Atsižvelgiant į LR Finansų ministerijos nustatytus asignavimų limitus, taip pat nekilnojamojo turto būklę, numatyti lėšas nekilnojamajam turtui likviduoti.	2011-10-01 2011-12-01 2012-02-01 2012-2014 m. 2012-2014 m. (prireikus ir vėlesniais metais)